

CLERCQ, Elza C.P. de (Sint-Amandsberg 27 februari 1906 – Sint-Niklaas 16 januari 1989). Dochter van **René de Clercq**, echtgenote van **Pieter Vis**.

Doorliep de lagere school in Gent en vluchtte met haar familie bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog naar Nederland, waar ze de schoolopleiding hervatte aan het instituut Gooiland te Bussum. In het najaar van 1923 verbleef De Clercq in verschillende pensionaten waaronder het Franstalige pensionaat Home Marie-José in Antwerpen. In 1929-1930 studeerde ze Engels, Duits en handelskennis aan de **Volksuniversiteit Herman van den Reeck** en daarna werkte ze als secretaresse op het hoofdkantoor van de **British-American Tobacco Co-Belgium**. Samen met **Roza de Guchtenaere**, voorzitter van het **Comité voor Gevangengenomen Landgenoten**, verdedigde ze in deze periode de eis van **amnestie** voor de activisten (**activisme**).

Van 1929 af trad De Clercq regelmatig op in liederen- en voordrachtsavonden met werken van haar vader. Na diens overlijden in 1932 zette zij zich in voor de erkenning van zijn literaire en muzikale na-

latenschap. Zo aanvaardde zij de uitgave van een vermeerderde editie van *De Noodhoorn* door de Amsterdamsche Keurkamer, de nationaal-socialistische uitgeverij van J. Kettmann. De uitgave door de Keurkamer ging niet door en in 1940 en in 1943 verschenen de 5de en de 6de druk bij Nenasu te Utrecht, de uitgeverij van de Nederlandse Nationaal-Socialistische Beweging (NSB). Ze werd een aanhangster van de Groot-Nederlandse gedachte, sloot zich aan bij de Antwerpse afdeling van het Algemeen Vlaamsch Nationaal Jeugdverbond (AVNJ) onder leiding van Jan van Hoogten (1934) en ontving voor het nagelaten werk van haar vader de Rembrandtprijs (1936). In 1936 nam ze afstand van het rooms-katholicisme en werd belijdend lid van de Gereformeerde Kerk te Antwerpen. In het najaar van 1939 richtte ze samen met de NSB'er Anton van Vessem en F.E. Farweck de Utrechtse René de Clercq-Stichting op.

Tijdens het laatste oorlogsjaar gaf De Clercq met de pianist Pieter Leemans en de voordrachtskunstenaar Antoon vander Plaetse een liederen-programma voor Zender Brussel. Op verdenking van collaboratie werd ze in november 1944 in voorarrest genomen in het Klein Kasteeltje te Brussel. Door gebrek aan strafbare feiten werd ze ontslagen van rechtsvervolging.

Na haar vrijlating voltooide De Clercq de zangopleiding die ze in 1944 bij de Nederlandse zangeres Aaltje Noorderwier-Reddingius (1868-1949) begonnen was; in de jaren 1960 bij de Weense professor Ferdinand Grossmann en daarna bij de Brusselse tenor Arnoldus de Munnynck. Als mezzosopraan soleerde ze onder meer bij het Antwerps Céciliakoor van Lodewijk de Vocht en gaf ze voordrachten en recitals voor de Vlaamse Toeristenbond en op diverse 11 juli-vieringen. In april 1967 ontving ze de SABAM-prijs met de bronzen erepenning van verdiensten ter gelegenheid van haar 30-jarige zangersjubileum en haar inzet voor het werk van haar vader. In 1987 bracht zij met de Culturele Raad van de stad Sint-Niklaas twee langspeelplaten uit met onbekende composities van haar vader.

Ze kreeg hierbij hulp van de Nederlandse concertzanger Pieter Vis, met wie ze in 1988 huwde. Kort daarna overleed ze echter en Vis richtte in het voorjaar van 1989 ter nagedachtenis aan haar de Elza Vis-De Clercq Stichting op.

WERKEN: 'René De Clercq - Dichter en Zanger', in *De Grote Ronde*, jg. 21, nr. 3 (1977); - *Noodhoornbundel*, 1940; - *Nederlandse Lieder door René De Clercq (De Noodhoorn)*, 1943; - 'Daar is maar één land', *gedichten van René De Clercq*, ingeleid door Karel Vertommen, 1964; - *De Noodhoorn*, 1976; - met G. Depamelare en A. Demedts, *René De Clercq, uit liefde alleen.....*, 1977; - met W. Moens, *Lieder en, Leeft. Bloemlezing uit De Clercqs mooiste gedichten*, 1977; - 'Niets ontging hun herinnering', in *Het leven en werken van Gretha en Adri Pieck*, 1983; - met P. Vis, *René De Clercq, Strijdend toondichter van het Vlaamse Volk; verzameling, gedachten, geschriften, en anekdotes*, 1987.

LITERATUUR: K. Hulpiau, *René De Clercq (1877-1932). Een mo-*

nografie, 1986; – B. van Woensel, ‘Elza een levenlang in Dietse trouw in het spoor van haar vader’, in *Het Vrije Waasland* (14 juni 1991); – G. Groenveld, *Nieuwe boeken voor den nieuwen tijd. Uitgeverij de Amsterdamsche Keurkamer 1932-1944*, 1992.

PIETER VIS EN NICO WOUTERS